

การสร้างการเรียนรู้ การติดตามผล และการถอดบทเรียน สำหรับเด็กและเยาวชน

การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำเกิดขึ้นได้ด้วยการสรุปผลและถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้กันโดยทั่วไปคือ After Action Review หรือ AAR โดยจะช่วยให้ผู้ทำกิจกรรมได้ย้อนนึกถึงงานและกิจกรรมที่แต่ละคนได้ทำไป ได้พิจารณาว่าสิ่งใดเป็นไปตามแผนหรือไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ เพราะอะไร จึงเป็นหรือไม่เป็นไปตามแผน เพื่อสรุปเป็นบทเรียนและนำไปปรับปรุงในโอกาสต่อไป

การทำ AAR ให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรให้รับทำหลังจบกิจกรรม หรือไม่เกิน 1 สัปดาห์ ด้วยทุกคนในทีมยังจำเหตุการณ์ได้ ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นและอารมณ์ความรู้สึก นอกจากนั้นหัวใจสำคัญของการถอดบทเรียนด้วย AAR นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ไม่ตัดสิน ไม่โทษหรือหาคนผิดหากงานมีความผิดพลาด และควรมีผู้นำกระบวนการและจดประเด็นต่างๆ ในระหว่างการพูดคุย 1-2 คน

ทั้งนี้ผู้นำกระบวนการสามารถช่วยเน้นให้การพูดคุยนั้น

1. เน้นพูดคุยกันว่ากิจกรรมที่ผ่านมา เกิดอะไรขึ้นบ้าง
2. ให้มีการเปรียบเทียบกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงกับแผนที่ทีมวางไว้ ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามแผนหรือไม่อย่างไร และเพราะอะไร
3. เน้นการสร้างกำลังใจ และให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
4. ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของยอมรับผลตอบรับ ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดีต่างเป็นบทเรียนให้ทีมได้

กระบวนการพูดคุย สรุปผล และถอดบทเรียนนี้ หากทำจนเป็นปกติจะทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดโอกาสให้ทีมเรียนรู้และพัฒนาไปด้วยกัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และสร้างการเรียนรู้การถอดบทเรียนจากการลงมือทำให้กับเด็กและเยาวชน

ขั้นตอน

1. ทบทวนร่วมกันถึงเป้าหมาย แผนงาน และสิ่งที่เกิดขึ้น
2. การทบทวนการทำงานของแต่ละคน
3. สิ่งที่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ต้องพัฒนา

จัดทำโดย

- School of Changemakers

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

แนวทางการใช้เครื่องมือ

นอกจากคำแนะนำการใช้เครื่องมือตามหน้าแรกแล้ว ในส่วนนี้ขออธิบายขยายความแนวทางการใช้เครื่องมือในแต่ละขั้นตอนการทำงาน หรือไว้ทบทวนก่อนนำเครื่องมือนี้ไปใช้จัดกระบวนการให้กับเด็กและเยาวชน

1. ทบทวนร่วมกันถึงเป้าหมาย แผนงาน และสิ่งที่เกิดขึ้น

เพื่อทำขั้นตอนนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนะนำให้นำใบงานหรือแผนดำเนินงานมาประกอบการทบทวนถึง เป้าหมาย แผนงานที่วางไว้ รวมถึงสถานที่จัดกิจกรรม และทีมงาน สิ่งสำคัญนอกจากข้อมูลที่มีแล้วคือการทบทวนร่วมกับทีมงาน

2. การทบทวนการทำงานของแต่ละคน

เมื่อเห็นถึงเป้าหมายและแผนงานหลักร่วมกันแล้ว ในขั้นตอนนี้ให้สมาชิกทีมงานแต่ละคนทบทวนบทบาทและงานที่มีส่วนร่วมทำ เพื่อประเมินว่าทำได้ตามแผนหรือไม่ เพราะเหตุผลใดประกอบเพื่อเรียนรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้น และใช้ออกแบบแนวทางการพัฒนาต่อไปหากมีโอกาสได้ทำอีก

3. สิ่งที่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ควรพัฒนา

สำหรับขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นการสรุปการทบทวนเรียนร่วมกันกับทีม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานร่วมกันต่อไป โดยสรุปประเด็นสำคัญรวมถึงสิ่งที่เป็นไปตามแผน ไม่เป็นไปตามแผน และสิ่งที่อยากจะพัฒนาให้ดีขึ้น

1. ทบทวนร่วมกันถึงเป้าหมาย แผนงาน และสิ่งที่เกิดขึ้น

กิจกรรม

สถานที่

ทีมงานร่วมพูดคุย

ทบทวน
ร่วมกัน

ทบทวน
แต่ละคน

ตามแผน
ไม่ตามแผน

เป้าหมายของกิจกรรม

แผนที่วางไว้

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

2. การทบทวนการทำงานของแต่ละคน

ใช้เวลา 15-30 นาที ทบทวนบทบาทและงานที่แต่ละคนได้มีส่วนร่วมลงมือทำ และสรุปทบทวนและสิ่งที่แต่ละคนเห็นว่าควรมีการพัฒนา

ชื่อ

หน้าที่รับผิดชอบ/ทีม

กิจกรรมหรืองานที่ตัวเราทำได้ทำ					สิ่งที่เราได้เรียนรู้
1	2	3	4	5	
☐ ตามแผน เพราะ	☐ ตามแผน เพราะ	☐ ตามแผน เพราะ	☐ ตามแผน เพราะ	☐ ตามแผน เพราะ	หากต้องทำกิจกรรมนี้อีกครั้ง สิ่งที่ยากพัฒนาคือ
_____	_____	_____	_____	_____	
_____	_____	_____	_____	_____	
_____	_____	_____	_____	_____	
☐ ไม่ตามแผน เพราะ	☐ ไม่ตามแผน เพราะ	☐ ไม่ตามแผน เพราะ	☐ ไม่ตามแผน เพราะ	☐ ไม่ตามแผน เพราะ	
_____	_____	_____	_____	_____	
_____	_____	_____	_____	_____	
_____	_____	_____	_____	_____	

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

3. สิ่งที่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ต้องพัฒนา

หลังจากที่แต่ละคนในทีมได้ทบทวนและสรุปบทเรียนของตนเองแล้ว ให้ทีมได้สรุปงานร่วมกัน

สิ่งที่เกิดขึ้นตามแผน

สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ตามแผน

สิ่งที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น

เหตุผลหรือปัจจัยที่ทำให้เราทำตามแผนได้สำเร็จ

เหตุผลหรือปัจจัยที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

1. ทบทวนร่วมกันถึงเป้าหมาย แผนงาน และสิ่งที่เกิดขึ้น

กิจกรรม โครงการสภาเด็ก

สถานที่ นครราชสีมา

ทีมงานร่วมพูดคุย คณะสภาเด็กและเยาวชน

ทบทวน
ร่วมกัน

ทบทวน
แต่ละคน

ตามแผน
ไม่ตามแผน

เป้าหมายของกิจกรรม เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ให้เด็กมีส่วนร่วมในชุมชน

แผนที่วางไว้

1. มีสภาเด็กในพื้นที่
2. ทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมในงานสภาเด็กและเยาวชน
3. สภาเด็กออกแบบโครงการด้วยตนเอง
4. มีจิตสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม
5. เด็กในระบบและนอกระบบมีส่วนร่วมในการทำโครงการ
6. มีแกนนำเด็กที่เข้มแข็งในการทำงาน

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

2. การทบทวนการทำงานของแต่ละคน

ใช้เวลา 15-30 นาที ทบทวนบทบาทและงานที่แต่ละคนได้มีส่วนร่วมลงมือทำ และสรุปทบทวนและสิ่งที่แต่ละคนเห็นว่าควรมีการพัฒนา

ชื่อ พีน้อย

หน้าที่รับผิดชอบ/ทีม ผู้ดูแลสภาเด็กและเยาวชน

กิจกรรมหรืองานที่ตัวเราได้ทำ

ทบทวนและเขียนเล่ากิจกรรมที่ตัวเองทำตามลำดับก่อนหลัง จากนั้นพิจารณาว่าแต่ละกิจกรรมนั้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร และเพราะเหตุใดจึงทำได้ตามแผน หรือเพราะเหตุใดสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คิดไว้

1	2	3	4	5
<ul style="list-style-type: none"> รับสมัครสภาเด็กในตำบล 	<ul style="list-style-type: none"> เขียนแผนกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> แบ่งหน้าที่นัดหมายการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการตามแผนงาน 	<ul style="list-style-type: none"> สรุป กิจกรรมร่วมกับสภาเด็ก
☒ ตามแผน เพราะ - จัดตั้งสภาเด็กตามระเบียบหนังสือ	☒ ตามแผน เพราะ - ติดตามแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนและเร่งรัดให้ทันเวลา	☒ ตามแผน เพราะ - ทุกคนมีบทบาทแบ่งงานที่ชัดเจน	☒ ตามแผน เพราะ - ประสานสภาเด็กให้ดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้	☐ ตามแผน เพราะ
☒ ไม่ตามแผน เพราะ - ระยะเวลาสมัครประชาสัมพันธ์สั้น	☐ ไม่ตามแผน เพราะ	☒ ไม่ตามแผน เพราะ - ช่วงเวลาระหว่างเด็กกับที่เลี้ยงไม่ค่อยตรงกัน	☒ ไม่ตามแผน เพราะ - เวลาในการดำเนินกิจกรรม	☒ ไม่ตามแผน เพราะ - เนื่องจากมีการกิจหน้าที่หลายอย่าง ซึ่งทำให้สรุปล่าช้า

สิ่งที่เราได้เรียนรู้

- ได้รู้ผลการทำงานสภาเด็กและเยาวชนปีที่ผ่านมา

หากต้องทำกิจกรรมนี้อีกครั้ง สิ่งที่ยากพัฒนาคือ

- ให้เด็กมีบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น กล้าแสดงออก และสามารถเสนอโครงการได้เอง

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.

3. สิ่งที่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผน สิ่งที่ต้องพัฒนา

หลังจากที่แต่ละคนในทีมได้ทบทวนและสรุปบทเรียนของตนเองแล้ว ให้ทีมได้สรุปงานร่วมกัน

สิ่งที่เกิดขึ้นตามแผน

- ดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม ได้รับตามงบประมาณตามกิจกรรม

สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ตามแผน

- กิจกรรมไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

สิ่งที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น

- ให้เด็กมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม
- พัฒนาให้สภาพเด็กคิดเอง ลงมือเองได้ โดยพี่เลี้ยงเป็นผู้ให้คำแนะนำ
- การวางแผนการดำเนินกิจกรรมแต่ละปี

เหตุผลหรือปัจจัยที่ทำให้เราทำตามแผนได้สำเร็จ

- ติดตามแผนงานตลอด
- ตรวจสอบระยะเวลาตามงบประมาณ

เหตุผลหรือปัจจัยที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน

- ระยะเวลาเด็กไม่ตรงกันกับพี่เลี้ยง (เด็กติดสอบ ติดเรียน)

All use, reproduction and distribution of this work is subject to a CC-BY-NC-ND license.